

Історія Великокобелячківської школи

У процесі реформ, які проводив царський уряд у 60-ті рр. ХІХ ст., в адміністративному устрої нашої місцевості відбулися значні зміни. На лівому березі Вовчої річки була створена Вовчеріцька волость із центром у хуторі Брижані. У 1859 році «Волчерекские хутора владельческие и казачіе при Великом и Сухом Кобелячке имели дворов 371. Число жителей мужского пола 1522, женского – 1618, находились от уездного города на расстоянии 25 верст и имели Сельскую Расправу» [1.69]. Ю.М.Гужва визначив час відкриття школи – 1864 р., з посиланням на «Памятную книжку Киевского учебного округа на 1898 год.» [12, 47, 55]. Випусниця нашої школи О. Єщенко встановила, опираючись на архівні матеріали, що відкриття нашої школи датується 1866 роком.

За даними інспекторської перевірки 1979 року в школі навчалось 54 хлопчики. Учителем працював «казенный поселянин Иосиф Орлов», а законовчителем – священник Василий Власенко. Вони отримували 100 і 50 карбованців відповідно. «Помещение училища хорошее, в общественном доме». В бібліотеці, яка «удовлетворяет нужды

учащихся», була 51 назва книг в 359 томах [3,70-74]. Побудову школи місцева традиція відносить до 1898 року. Це була типова земська споруда, аналог якої найбільш повно збережено в селі Зачепилівка. Подібні народні училища діяли також в Стובиній Долині – «Великокобелячківське», відкрите 1877 р., Пов'якалах (з 1907 – «Гольманівське»), відкрите в 1882 р., Попівське – з 1870 р., в Супротивній Балці з 1906 р., Шовкоплясах – 1910 р., Ємцевій Долині – 1912р. В Пасічному, Горобцях, Петренківці, Величках діяли церковнопарафіяльні школи грамоти. [2,47]

На початку 20 рр. ХХ ст. Радянська влада провела ще одну адміністративну реформу. Частина волості відійшла до Дрижанської сільради тодішнього Білицького району. За переказами, північна частина приміщення школи була розібрана і перенесена в село Логвини. Приміщення земської

волосної управи школа отримала в 1923 році у зв'язку з ліквідацією Вовчеріцької волості, воно було збудовано в 1903 році, а в шкільних документах проходить як корпус №2 або як центральний корпус.

На початку ХХ ст. в школі навчалося до 100 учнів. Охоплення навчанням відповідало загальній картині по Кобеляцькому повітові взагалі. З 27414 дітей, навчанням у всіх таких школах було охоплено лише 7013. [4.30] Утримання однієї школи становило 450 рублів на рік. [4.35]

Значну роль у становленні і розвитку шкіл у нашій місцевості відіграв голова Кобеляцької земської повітової управи Павло Миколайович Гольман. Він був обраний «попечителем Волчеречского училища», і при ньому земство почало витратити на потреби шкіл до 30% свого бюджету. [4.116]

На початку ХХ ст. вчителем працював Ворона Омелян Савич. Згадку про нього як активного збирача етнографічного матеріалу ми знаходимо в роботі знаменитого краєзнавця Л.В. Падалки «Что показало население Полтавщины о своем быте».[5.55]

Закономчителем працював священник Спасо-Преображенської церкви Орда Іван Степанович. «І. Орда відзначався суворим характером та надзвичайною впливовістю на своїх учнів». [2.30]

Після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції наша школа зустріла ті ж проблеми, що й інші. У роки громадянської війни, в основному, працювала регулярно. У ній – 2 вчителі: Лень Олександра Свиридівна і Лісовська Антоніна Петрівна. У школі було 30-40 учнів. Навчання - загальне початкове для всіх дітей обох статей на рідній мові.

У тяжкі роки учням надавалася матеріальна допомога. Вони одержували безкоштовно підручники, зошити, ручки, олівці.

Дітям-сиротам допомагали у придбанні одягу і продуктів харчування та в житлі. Після громадянської війни почалася перебудова народної освіти. Перед нею стояло завдання: підготувати нові кадри для соціалістичного господарства.

З 1921 року почала регулярно працювати 4-класна початкова школа. Ці класи – комбіновані, по 30 і більше учнів. У школі викладались предмети згідно нової програми: українська і російська мови, арифметика, співи, малювання. Працювало два вчителі: Лесь Олександра Свиридівна і Лісовська Антоніна Петрівна. За період

існування початкової школи /до 1928р. / викладали й інші вчителі, але найбільше внесли праці в навчально-виховний процес подружжя Нечипоренків: Петро Антонович і Ганна Марківна. Царська Росія залишила багато людей старшого покоління неписьменними і малописьменними. У зв'язку з цим у 1927 році в селі було організовано лікнепи. Ці групи навчалися при школі, а також у хатах-читальнях. Вони працювали в нашому селі до 1936р. У лікнепах навчено не менше 480 чоловік.

У 1928 році відкрито семирічну школу, тут уже працювало 5 учителів - предметників. Учителі й учні брали активну участь у перебудові села на соціалістичний лад, а саме: ліквідації неписьменності та малописьменності, в організації колгоспів, у культурно-масовій роботі, збиранні колосків. [12.6] У 1938р. була відкрита Великокобелячківська середня, більшість учителів приступили до роботи в 1940.[11,93]. Педколектив збільшився до 20 чоловік. У середній школі навчалось 300 дітей колгоспників та службовців. До Великої Вітчизняної війни вона зробила один випуск. 38 учнів отримали середню освіту.

Перша піонерська організація в селі була створена в 1924 році.

У 1933 в селі організовано патронат для дітей, в якому виховувалось 10 дітей-сиріт, а з 1934 року відкрито колгоспні дитячі ясла, де перебувало 30 дітей колгоспників. Очолювала їх активна комсомолка Михайлик Галина Олексіївна. Дитячі ясла працювали до Великої Вітчизняної війни.

За роки перших п'ятирічок з нашого села здобули вищу освіту 19 чоловік, 44 — середню, з них: 24 учителі, 16 медпрацівники.

Бібліотека була відкрита в 1926р. при сільському клубі.

Червень 1941 року... Перший випуск середньої школи. Ще не затихли звуки оркестру на випускному вечорі, як страшна звістка, що долетіла в найвіддаленіші куточки нашої Батьківщини, вразила серце кожного жителя села, кожного учня Великокобелячківської середньої школи. Війна...

Разом зі своїми вихователями, батьками і старшими братами випускники школи та учні 9 класу, народження 1922 – 1923 років, узявши до рук зброю, стали на захист рідної Вітчизни.

Село знаходилося під окупацією з 16 вересня 1941 року по 23 вересня 1943. У школі розміщувались взвод кінної польової жандармерії, поліцейський відділок місцевої допоміжної поліції, штаб одного з підрозділів

З 12 жовтня 1943 року в надзвичайно тяжких умовах економічної розрухи почала роботу школа. Ще тривала Велика Вітчизняна війна. Довелося переборювати серйозні труднощі: не вистачало парт, столів, стільців, підручників і зошитів, зовсім не було наочного приладдя.

Уже 6 листопада відбулися урочисті збори, присвячені 26-й річниці Великого Жовтня. Зі співдоповіддю «від колективу учителів і інтелігенції» виступила Ключник Н. Т., а вірші читав учень школи Гончаренко. [6.15] Учителі були закріплені як агітатори за місцевими господарствами «Комінтерн» - Абрамович В.І., Ключник Н.Т., «Молотова» - Перерва М.М..

Педагоги стали ініціаторами проведення громадсько-політичної кампанії. «Ми повинні віддячити рідній Червоній Армії, яка визволила нас від

німецько-фашистських загарбників, і зібрати для воїнів подарунки»,- сказала Абрамович В.І. Виступаючи на зборах по підготовці до посівної кампанії, директор школи зауважила, що і вчителі візьмуть участь у ній.

Саме вчителі школи виступили з ініціативою і разом з учнями до річниці визволення прибрали всі могили «воїнів РСЧА»[6.3]

29 грудня сільрада відмічала, що школа вже добре підготовлена до новорічної ялинки, звичайно ж силами учнів. Постановили виділити з кожного колгоспу певну кількість продуктів на печиво для учнів. У 1945р. школа була семирічною. У ній навчалось 346 учнів. 1.06. 45р. в матеріалах сільради ми знаходимо інформацію про те, що парти є лише на 5 класів і що потрібно хоча б 20 стільців для вчителів. Колгосп продовжував займати дві шкільні кімнати. Багато працювали над обладнанням школи вчителі: Абрамович Віра Іванівна – директор, Величко Катерина Іванівна, Ключник Настасія Тихонівна, Перерва Марія Пилипівна, Зеленська Олена Никифорівна та учні школи. Велику допомогу надавала сільська рада та батьки. Спільними зусиллями ремонтували школу, придбали обладнання для класних кімнат, наочне приладдя.

Своєю чесною, сумлінною працею вчителі й учні надавали значну допомогу фронту. Учителі щомісяця частину заробітної плати відраховували у фонд оборони, разом з учнями виготовляли подарунки солдатам, допомагали сім'ям фронтовиків.

Там, на фронті, перебували батьки учнів, старші брати, що недавно ще самі були школярами, учителі.

Не повернулися до своєї улюбленої професії:

Кущинський І. П., Гордійко А. І., Завалій П.П., Іванюк С.І., Мешко М.М.
--

Не повернулися до рідної домівки і багато їхніх вихованців. Вони загинули в жорстоких боях за Батьківщину.

Закінчилась Велика Вітчизняна війна. Країна вступила в період відбудови народного господарства .

1946 – 1947 навчальний рік наша школа розпочала, за даними звіту Новосанжарського РВНО за роботу шкіл 1945-1946рр., вчасно. Дві кімнати в приміщенні займала сільрада, одну – ССТ. Школа мала 2-х коней [9.4]

У 1946р. станом на 14 вересня навчалось 302 учні, 144 – хлопці і 158-дівчата. Особливість: у всіх класах були учні не менш як чотирьох різних років народження.

У 7-ому класі 1932 р. н. було три чоловіки, 31 – 9, 30 – 10 і 29 – 20, два семикласники – 17- річні.

У 1946 році повернулися демобілізовані воїни- вчителі – комуністи Хорошман В.В. і Величко Г.О., директором школи було призначено Хорошмана В.В., завучем – Величка Г.О.

У 1953 – 1954 навчальному

році на базі семирічної школи було створено середню. Число учнів збільшилось до 427. Школа була повністю забезпечена педагогічними кадрами, вчителів було 20 чоловік, більшість із них – чоловіки-фронтовики. Фізичний і хімічний кабінети поповнились приладами. Учителі, учні старших класів і батьки брали активну участь у будівництві корпусу №3, яке було розпочате в 1953 році. Закінчено - в 1958.

З листопада місяця 1958 року школа перейшла на однозмінне навчання. Для поліпшення матеріально – технічної бази силами громадськості села розпочате будівництво майстерень по обробці дерева і металу, двох класних кімнат, робочої кімнати для учнів 1 – 4 класів.

У 1959-1960 навчальному році школа перейшла на нові навчальні плани і програми. Випускними класами стали 8 і 11.Обовязковою - восьмирічна освіта.

Перший випуск 8 класу - в 1960 році, а 11 - в 1963.

Усього протягом семирічки зі школи з атестатом

про середню освіту було випущено 204 учні. Багато із них стало передовиками колгоспного виробництва.

У 1959 році в 8-11 класах було введено виробниче навчання, створено виробничу бригаду. Це навчання проводилось на базі місцевого колгоспу «Червона Україна».

Протягом семирічки виробничою бригадою була зроблена така робота: вирощено кукурудзи на площі 1118 га, картоплі – 25 га,

соняшника – 15 га, посаджено молодого саду на 9 га, декоративних дерев 4350 штук, плодкових дерев 500 штук, ягідних кущів 180, прорвано кукурудзи на площі 850 га, соняшника - на 385 га.

При школі закладено плодovий розсадник площею 300м.кв., закладено плодovu шкільку площею 250 м.кв. і шкільку декоративних дерев площею 150 м. кв.

Була створена в школі кролеферма, у ній вирощували кролів для колгоспу.

Значно поліпшились умови для викладання хімії, фізики.

Було закінчено будівництво нового приміщення, де розмістились кабінети хімії, фізики і математики, майстерня по дереву, майстерня по металу. Уроки фізики та хімії стали проводитись лише в кабінетах, які майже повністю обладнані необхідними приладами.

Появився в школі спортзал, що дало змогу поліпшити якість викладання фізвиховання у зимовий період.

Протягом існування школи найбільшим авторитетом користувався Хорошман В.В. Він зумів згуртувати шкільний колектив на реалізацію макарєнківських принципів виховання: через конкретну справу школа завжди мала мету середню і перспективну, формування свідомої дисципліни проходило через колектив. Ним було до досконалості доведено метод народної будови: учні виготовляли саман, наклали горище, батьки і вчителі їздили за деревом для покрівлі корпусу № 3 волами на територію, яка пізніше була затоплена водами Кременчуцького водосховища. Школа зі своєї «шкільки» заклала і виростила кращий в окрузі сад, який за підбором сортів сміливо конкурував з радгоспом ім.Луценка. Учнівська виробнича бригада ще до 90 років доглядала кожний рік не менше 5 га овочів. Школа завжди була серйозним окремим виробничим підрозділом колгоспу. У неелектрифікованому селі в 50 роки у школі була збудована і постійно діяла власна електростанція. Будуючи нові корпуси Хорошман В.В. не дозволив собі опустити планку нижче від рівня земства, обидва вони мали висоту 4 метри (хоча учні ще ходили до школи одягнені в полотняні штани, пофарбовані бузиною). Під його керівництвом школа пройшла шлях від неповної середньої, семирічки, до повної середньої – загальноосвітньої політехнічної трудової – одинадцятирічки, з трьохзмінного заняття в однозмінне, при ньому було побудовано два з чотирьох корпусів. Завдяки його зусиллям до 90-х років школа залишалась «центральною». В мікрорайон школи входили: Попівська, Бечівська, Пасічнєківська, Ємцеводолинська (Писарєнківська), Горобцівська, Супротивнобалківська (зараз I-II ступенів), Шовкоплясівська, Козубівська, Лахнокубіївська початкові, Малокобелячківська 8-річна (зараз I-III ступенів). Авторитет Хорошмана як регіонального лідера був незмінно високим, він неодноразово обирався депутатом сільської та районної рад, входив до складу партійних органів.

Показником того, що зріс авторитет школи, стало присвоєння звання «Відмінник народної освіти» Величко Катерині Іванівні.

Учителі школи користуються повагою серед населення. Мостова К.К., Завгородня М.М., Величко Г.О., Хорошман В.В., Величко К.І. неодноразово обирались депутатами сільської ради. Усі вчителі школи – агітатори, лектори.

Кравець Ф. Я.

Помітний слід в історії школи залишив Кравець Федір Якович – учитель історії, учасник Великої Вітчизняної війни, офіцер. Він знайшов рідних воїнів, які загинули, визволяючи Великий Кобелячок, могили керівників місцевих волосного виконкому, які загинули від рук бандитів. Про нього з вдячністю згадує Марюхно О.А. відомий краєзнавець, один з його учнів.

Створив сільський краєзнавчий музей, Учні школи провели багато цікавих екскурсій територією України.

В 70-і роки, коли школу очолював Рябич В.К., було проведено

центральне опалення, збудовано будинок пришкольного інтернату, влітку 1980 року в ньому відпочивали учні з міста Москви. Володимир Кирилович мав чудовий голос, любив і вмів співати. Учнівська і учительська самодіяльність школи незмінно користувалася успіхом.

В 80-і роки під час роботи директором школи Бодака М.І. зміцніла навчально-матеріальна база школи удосконалились навчальна-методична і виховна робота. Шапошник Г.І., вчитель іноземної мови

отримала звання «Відмінник народної освіти». У школу прийшло працювати багато молодих вчителів.

Значний вплив на формування традицій

естетичного виховання мала Ющенко Людмила Павлівна. Маючи поетичний дар, допомогла становленню цілого ряду молодих літераторів. Після значної перерви в 1989 році школу закінчують 6 срібних медалістів. Місцеві господарства підтримували розвиток

туризму в школі. Виробнича бригада побувала з екскурсіями в Криму,

Карпатах, Ленінграді, Тбілісі, Одесі. В 1992 році було здано в експлуатацію спортивний зал. Ідея і

практичне втілення будівництва спортзалу, як і спортивного майданчика, належали Мостовому Івану Пилиповичу, який протягом значного часу очолює футбольний гурток.

Під час керівництва Титар В.М. почалося будівництво нового приміщення, офіційно - добудова школи. Кошти на проектну документацію учнівська виробнича бригада отримала від реалізації цукрового буряка, вирощеного в місцевому колгоспі. Проект індивідуальний, з урахуванням традицій українського архітектурного стилю та сучасних (для 90-х років) вимог. Значну участь в будівництві взяв Бодак М.І., на той час керівник місцевого господарства.

З 1997 року школу очолює Єщенко К.А. Яка в своїй роботі сміливо поєднує традиційний професіоналізм з урахуванням усіх новітніх тенденцій шкільної науки. Їй вдалося поєднати розумну вимогливість з демократичним стилем керівництва, що створило в колективі творчу атмосферу. Не дивлячись на соціально-несприятливу ситуацію (розпад колгоспів, ліквідація об'єктів соц-культ побуту, масове безробіття), школа не втратила своїх позицій у житті села, вона залишається не лише освітнім закладом, а й продовжує бути носієм традицій та центром культури. За цей період школу закінчило 4 медалісти, з них – три золотих. Після довгої перерви вихованці школи – в числі переможців та призерів районних предметних олімпіад, учасники обласних. Плідно в цьому напрямі працюють вчителі Волоський В.М., Ющенко Л.П., Титар В.В., Огир А.М. На новий більш високий рівень піднялися літстудійці Ющенко Л.П.: жоден літературний конкурс району не відбувається без учнів школи, в більшості з них вони стають переможцями. У 2004 році Єщенко Марина стала лауреатом Всеукраїнського літературного конкурсу «Любіть Україну», а разом з Єщенко Ольгою в тому ж таки році перемогли у Всеукраїнському конкурсі творів «Вчитель-моє покликання» і стали без екзаменів студентами Національного педагогічного університету імені Драгоманова. Учні школи активно беруть участь у численних виховних заходах району, школи. Цікаво і змістовно виступають команди КВК, агітбригади (керівник Лужанська Н.Б.), сяють гранями свого таланту учасники художньої самодіяльності (вчитель Ященко Н.М.), перемагають у конкурсах образотворчого мистецтва вихованці Рябич Т.Ф., та спортивних

змаганнях під керівництвом Китайгори Д.П. Футбольна команда школи «Козак» під керівництвом Мостового І.П. брала участь в обласній першості. А ще школа – осередок культури на селі. Концерти, тематичні вечори проводять у сільському будинку культури спільно зі своїми вихованцями вчителі школи. В тепле, родинне дійство перетворюються шкільні свята, які проводять Овчаренко А.І., Севрюк В.О., Лимар С.В. А які сценарії пише Єщенко К.А. ! Школа на основі розробленої Концепції розвитку загальноосвітнього навчального закладу, що ґрунтується на засадах школи життєтворчості та школи здоров'я, міняє своє обличчя. Естетично оформленні класи, орієнтація на особистість. Розвиваються діти, росте педагогічна майстерність вчителів. Активізувалась методична робота (заступник директора Мостова М.І.). Лауреатами районного конкурсу «Учитель року» ставали Ющенко Л.П. та Бодак М.І. Учителі школи-учасники районного ярмарку педтехнологій. Роботи Бодака М.І – цікаві змістовні історичні дослідження на основі місцевого матеріалу друкуються в обласному журналі «Край». Випускники школи вступають до вищих навчальних закладів (70-92%). На жаль, кількість учнів з кожним роком зменшується. Але школа стала більш згуртованою, демократичною, де панують взаєморозуміння, творча атмосфера. Перед колективом стоять нові завдання.

Директори
школи за період з 1943 року

1943-1944р.р. Абрамович Віра Іванівна

1945-1946р.р. Семіренко Василь Кирилович 1909р. народження, Полтавський ІСВ, учитель історії, в школі з 1940р.

1946-1964р.р. Хорошман Василь Васильович 1914р. народження, Полтавський педінститут, учитель фізики, в школі з 1940р.

1964-1969р.р. Величко Григорій Олександрович, учитель української мови та літератури.

1969-1970р.р. Семиволос Євген Васильович, учитель історії.

1971-1984р.р. Рябич Володимир Кирилович, (19.11.1939-07.01.2002), Вінницький педінститут, вчитель фізики, в школі з 1968р.

1984-1988р.р. Бодак Микола Іванович, 1956р. народження, Харківський держуніверситет, історик, в школі з 1982р.

1989-1991р.р. Ющенко Людмила Павлівна, 1949р. народження, Полтавський педінститут, учитель української мови та літератури, у школі з 1972р.

1991-1997р.р. Титар Володимир Михайлович, 1956р. народження, Полтавський педінститут, учитель біології та хімії

1997 - Єщенко Катерина Антонівна, 1960р. народження, Харківський держуніверситет, математик, у школі з 1984р.

Список джерел і літератури:

1. Полтавська губернія. Список населених мест по сведениям 1859 г. Санкт – Петербург. 1862.
2. Юрій Гужва. Преображенська церква в с. Великий Кобелячок Новосанжарського району Полтавської області Полтава «Дивосвіт» 2006
3. Отчет инспектора народных училищ Полтавской губернии 4 района, об осмотре начальных народных училищ в Кобеляцком уезде в октябре-декабре месяце 1879 года Центральный державный історичний архів (ЦДІА) Ф №707, ОП 225, од.зб. 43 (1880) аркуші 70-74)
4. К вопросу о введении всеобщего обучения в Кобеляцком уезде. Доклады Кобеляцкой уездной Управы Земському Собранію XXXV очередного созыва. 1889 г. Кобеляки. Типография Брагинского. 1899 г.
5. Л. В. Падалка. Что показало населения Полтавской губернии о своем старом быте. Труды Полтавской ученой архивной комиссии под ред.
6. Протоколи сесій Великокобелячківської сільської Ради. Протоколи рішень виконкому Великокобелячківської сільської Ради Новосанжарського району Полтавської області. Державний архів полтавської області (ДАПО). Фонд Р.5857 опис 1 справа 1.
7. Там же справа 7.
8. Там же справа 8.
9. Звіт Новосанжарського РВНО за роботу шкіл в 1945 – 1946 навчальному році. ДАПО. Фонд Р.6151 справа 10
10. Петро Жаботинський. Новосанжарщина. Полтава 2006
11. Список вчителів, піонервожатих, воєнруків Новосанжарського району станом на 19 грудня 1945 р. Отдел агитации и пропаганды Новосанжарського РК Компартии Украины. ДАПО Ф – 48 Оп 1 справа 104.